DISCOVRS.

Verclaerende wat forme ende maniere van regieringhe/ dat die Nederlanden/ voor die alderbeste ende zekerste/ tot desen tyden aenstellen mochten.

1. Corint. 7.

Zijt ghy tot dienstbaerheyt gheroepen/ becommert v niet/ maer so ghy vry werden condt/ ghebruyct dat lieuer.

T. Liuius.

Als Brutus die Tyrannē/namelijck die Tarquinios wt Rome verdreef/ so sprack hy/ wy moeten van twee dinghen dat eene verkiesen: Een eerlijck leuen in vryheyt/ ofte voor onse vryheyt een mannelijcke doot.

Anno/ M. D. LXXXIII.

DISCOVRS.

Verclaerende wat forme ende maniere van regieringhe/ dat die Nederlanden / voor die alderbeste ende zekerste / tot desen tyden aenstellen mochten.

(* * *)

LLE die inder Heyligher Schrift / ende in den gheloofweerdighen Historien een weynich belesen en eruaren zijn/ die weté ghenoechsaem/ hoe die mensché vanden beghinne der Weerelt/ en ooc nae de Sundt-vloet/ in aller vryheyt/ by elckanderen gheleeft ende ghewoont hebben / in ghelijcker aucthoriteyt/ macht ende aensien/ tot der tijt toe/ dat sy om eerbaerheyt / deught ende gherechticheyt te beter te onderhouden/ sommighe onder hen/ vrywillich tot Ouerheyden ende Regenten vercoren hebben. Daer wt datmen mercké can/ dat die mensché/ niet om die Ouerheyden van Godt gheschapen zijn / maer dat die Ouerheyden/om der menschen dienst ende welvaert/ door het ingheuen Godes verordonneert ende inghestelt zijn / op dat sy souden wesen / een leuende ende sprekende Wet / om die Wetten ende Ordonnantien te onderhouden / die sy (welcke hen in een stadt ofte andere plaetse begauen ende voeghden om tsamen te woonen) onder een anderen vrywillich voor goet aenghesien ende besloten hadden.

Maer Godt die vanden aenbeghinne zijn Kercke ghehadt/ ende in die Arcke Noach/ die selue ghespaert ende bewaert heeft / heeft van stonden aen / der seluer zijnder Kercken/ heylighe Wetten ende vrome Manné ghegheuen / die de ongherechticheyt ghestraffet/ en die gherechticheyt

 tichept

tichept voorghestaen hebben / so dat eerste boeck Mosis claerlijck betuyght. Doch die regieringhe / die Godt vandē beghinne / onder zijn volck inghestelt heeft / was veel ghelijckformigher der regieringhe eenes Vaders / ouer syne kinderen ende huysghesin / dan eender heerschappye / eenes gheweldighen Heerē / ouer zijn aerme onderdanen / so die regieringhe / Abrahams / Mosis / Josua eñ diergheliȷcken betuyght / in de welcke gheen tyrannie noch moetwillighe heerschappye / ghevonden noch ghemerckt werdt. Ende voorwaer / noyt en was den staet ende die conditie van Godes volck beter / dan ten tyden van dese Vaderlijcke regieringhe / die Godt / als die alder bequaemste / vanden beghinne selue verordonneert heeft.

Het waere oock Godt bouen maten lief gheweest / dat syne kinderen by dese forme ende maniere der Vaderlijcke regieringhe ghebleuen waren / maer ondanckbaer ende moetwillich werdende / hebben sy dese regieringhe verworpē / daerom hen Godt tot een straffe / in syne toorne
Hose.13. (soo Hoseas spreeckt) eenen Coninck ghegheuen / eñ om
Job 34. zijn volck te dwijnghen / soo Job oock zeyt / liet hy eenen huychelaer ofte Hypocrijt regieren. Ende alsо heeft hy die verwerpinghe / van dese voorschreuē Vaderlijcke eñ vriendelijcke regieringhe / zwaerlijck / ende niet alleyn mit woorden / maer oock mit onghewoonelijckē donder / onweder ende schadelijcken reghen ghestraffet / soomen int eerste boec Samuelis aen dat 12. Capittel lesen mach.

De wyle dat dan den volcke Godts / soo veel aen die forme ende maniere der regieringhe gheleghen is / ende dat nu ons gheliefde Vaderlandt / schier staet sonder zeker ende bestendighe forme van regieringhe / dat Spaensche tyrannisch regiment / om hooghwichtighe wel ghegronde oorsaecken verworpē hebbende / ende hen nu door die verraderissche moordadichept der Fransoysē / so schendelijck bedroghen vindt / ende is eenen mensche ghelijck die op eenen cruyswech ofte straete hem vindende / niet en
weet

weet welcken wech dat hy best verkiesen ende ingaē sal/ om te gheraken daer hy gheerne waere/ so hoepe ic/ dat die goethertighe Liefhebbers des Vaderlandts/ my dat int beste afnemen sullen/ dat ick hen hier in/ om tot een bequame forme/ van een bestendighe regieringhe te commen/ mijn eenvoudich bedencken voorstelle/ de wyle sy in haere vryheyt blyuen/ om sulck een forme van regieringhe in te stellen ende aen te richten/ als sy totter bewaeringhe der eeren Godts/ eñ haerer welvaert/ bequaemst ende dienstelicks houden ende bekennen sullen.

Die Historien betuyghen/datter van dryerley formen van regieringhen/ altijt eene is ghehouden gheweest/ daer nae dat die Landen ende volckeren zijn gheregiert gheweest. Want sy zijn gheweest/ ofte onder een Monarchia, dat is/ onder die regieringhe vā een eenich Hooft/ het welcke in volcommen auctthoritept ende macht/ouer die onderdanen gheregiert heeft: ofte sy zijn gheweest onder een Aristocratia, dat is/ onder die regieringhe des waren Edeldoms/ welcke eensdeels door die vrome feyten harer ouderen/ anderſdeels door haer eyghen cloeck voorstaen des Vaderlandts/ eñ der gherechtigheyt/gheadelt ende verhooght geweest zijn: ofte onder een Democratia, dat is/ onder een regieringhe der eerlickſten ende verstandichſten Borgheren/ die vanden anderē mitborgheren/ mit zeker Wetten ende conditien/ oock voor eenen zekeren tijt/ ouer hen vercoren eñ ghestelt zijn gheweest. Want daer gheen van desen dryen formen is/ daer is een Anarchia ende een schadelijcke confusie/ daer voor alle redelijcke menschen hem behoordē te schrōmen.

Sommighe Philosophen ende gheleerden/ hebbē die Monarchiam, dat is/ die regieringhe van een eenigh Hooft/ voor die beste ende bestendichste gheprefen/ ouermidts dat een Hooft ende persoon beter om onderhoudē ende om versaden is/ dan vele/ ghelijc der Apologus vanden voghelen leert/ de welcke/ bouen ende tot dē Arent/

noch meer Coninghen verkiesen wouden/het welcke hen om die voorseyde oorsaecke wederraeden wiert. Item men seyt oock/ dat die Monarchie/ der Goddelijcke regieringhe aller ghelijckformichst is/ wāt hy neffens hem/ gheenen anderen dulden noch lyden can. Ghelijc Alexander Magnus voortyden seyde / dat eene Weerelt en conde gheen twee Alexandros draghen / ende Iulius Cæsar sprack oock / dat ghelijck den Hemel gheē twee Zonnen draghen can / also conde ooc dat Roomsche Rijcke gheē twee Cæsares draghen. Maer veel andere verstandighe Mannen / merckende hoe lichtelijc/ dat het oordeel/ wille ofte verstandt eenes menschen konde verandert / beweeght / ghecorrompeert ende bedroghen werden / oock hoe lichtelijc dat die Monarchie in een tyrannie degenereert ende verkeert werdt / hebben die Aristocratiam, dat is/ de regieringhe des Edeldoms als die beste eñ bestendichste vercoren ende ghepresen / also die noch tot Venegien/ ende in meer andere steden van Italien ghehouden ende ghebruyckt werdt. Andere hebben wt veel wichtigher ende wel ghegronde oorsaeckē/ voor die bequaemste / sekerste ende lydelijckste forme van regieringhe / die Democratiam, dat is / dat Borgherlijck wel aenghestelde regiment/ ghehouden eñ ghelooft/ ouermidts dat sy gheachtet hebben / dat in een sulcke regieringhe / die tyrannie alderminst te vreesen eñ te besorghen is/ ende dat die vryheden der steden ende ghemeynten/ daer door ten besten ende sekersten onderhouden ende bewaert worden. Ende voorwaer die Historien betuyghē/ dat die beroemde stadt van Athenen/ in rijckdom/ neeringhen/ hantieringhen/ allerley goede constē ende scientien/ noyt voorspoedigher gheweest ende meer ghefloreert heeft/ dā ten tyden/ doe die voorseyde wel aenghestelde Borgherlijcke regieringhe / daer is ghebruyckt ende onderhouden gheweest. Hierom werdt oock Thrasybulus hooghelijck ghepresen/ de welcke soo Xenophon schrijft/ die voorseyde stadt Athenen/ zijn Vaderlandt/ vā 30. Tyrannē (welcke de beste Borghers berooft ende veriaecht/ eñ die vryheyt

hept der stadt onderdruckt haddē) verlost / ende die veriaechde Borghers / wederom in haer goet / ende die stadt tot haere oude Borgherlijcke vryhept eñ regiment ghebracht heeft.

Ende soo wy sonder passie / de waerhept recht bekennen willen / moeten wy niet belyden / datter tot deser tijt in Europa gheen gheluckssaligher volck en leeft / dan die Zwitsers / daer dese Democratia, dat is / die eerlijcke wel aenghestelde Borgerlijcke regieringhe onderhoudē wert? Die Godtsalichept / eerbaerhept / eñ gherechtichept wert by hen / in grooten vrede onderhouden / dies soo ghebenedijtse Godt oock / also dat sy tsamen vereenicht blyuende van allen Potentaten ghevreest werden / welcke haere alliancie ende vriendtschap soecken. Daerom waere het nu oock wel noodich / dat wy in dese Landen / die voorseyde forme van regieringhe wel rypelijck ouerdachten / om wt die Aristocratissche ende Democratissche / dat is / wt die regieringhe der Edelen ende der Borgheren / eene ghematichde eñ goede forme van regieringhe te nemen / ende aen te stellen / daer door ons Vaderlandt / van alle tyrannie bevrydet / eñ in Godtsalichept / vrede eñ gherechtichept / naemaels mochte gheregiert eñ behoudē werden.

Het is wel waer / dat alle die voorseyde drye formen van regieringhen / in haer seluen goet / ende Gode behaghelijck zijn / ende dat Godt zijnder Kerckē / so wel onder die eene / als onder die ander regieringhe / veel goets ghedaē ende bewesen heeft: nochtans betuyght die heylighe Schrift / ghelijck oock die Heydensche Roomische Historiën doen / dat die Monarchie / dat is / die regieringhe eenes eenighen Hoofs / lichtelijck in een tyrannie verkeert is gheweest. Sien wy niet / hoe dat Saul die eerste Conijnck ofte Monarcha, ouer Godes volck / van stonden aen een Tyrant ghewoorden is / als hy den achterclappers / verraders ende pluymstrijckers ghehoor ghegheuē / ende den vromen Dauid om zijn weldoen / vervolght / eñ

die

die Priesters des Heeren sonder oorsaecke vermoort heeft? David een man wesende nae Gods herte/ een Coninck ende Monarcha zijnde/ heeft hy zijn aucthoriteyt ende machte niet menichmael misbruyckt? Leest dat 9. cap. inden 2. boeck Samuelis/ daer vint ghy hoe hy Miphiboseth, den zone van Ionatha synen seer ghetrouwen vriendt/ die ackeren synes grootvaders Sauls gheschenct heeft. Maer heeft David daerna/ op het valsch aenbringhen vā Siba, eenen knecht ende dienaer/ sonder Miphiboseth eenmael te beroepen ende te hooren/ hem de voorseyde goederen niet wederom ghenomen/ ende den Siba die ghegheuen/ soo 2. Samu. int 16. cap. gheschreuen staet? So nu dese H. Man Godes/ inder Monarchie/ dat is/ alleyne in volcommen macht regierende/ hem so vergrepen/ eñ den vromen Miphiboseth, mit onwaerheyt beschuldicht zijnde/ onghehoort/ ghestraffet/ ende onderdruckt heeft/ wat connen wy van anderen verwachtē/ die of Godt niet en kennen noch vreesen/ ofte ten minsten/ den hondertsten deel van Davids Godtsalicheyt ende vromicheyt niet en hebben?

Hoe claghelijck dat het mit der Kerckē Godes onder die Monarchie/ nae Davids af-steruen/ ghegangē sy/ ende hoe cleyne dat het ghetal der vromen Monarchen en Coninghen gheweest sy/ die in Juda eñ Jsrael Godtsalichlijck gheregiert hebbē/ betuyght de H. Shrift wel/ ende wt dat eenich woort van Roboā Salomons sōne/ blijckt tselue ghenoechsaem/ de welcke tot synen onderdanen sprack/ so 1. Coningh. 12. cap. staet. Mijn Vader heeft v mit roeden ghessaghen/ maer ick sal v mit Schorpioenen slaen.

Aengaende de vier Monarchien der Chaldeen eñ Assyriers/ der Perssen ende Meden/ der Griecken ende letstelijck der Romeynen/ wat heeft de Kercke Godes/ daer onder moeten lyden? Hoe veel Tyrannen hebbē ten tyden deser Monarchien ghewoedet ende gheraest? Hoe

cleyne

cleyne/ is dat ghetal der Godtsaligher Monarchen ghe-
weest? So Nimroth die eerste was/ wesende wt het ver-
vloeckte gheslachte vā Cham / so warē vast alle die nae-
commers namelijck grouwelijcke Tyrannen. Ende oft
schoon Godts volck in die Monarchie der Persen ende
Meden / eenen Cyrum, item Darium den tweeden / ende
Artaxerxen ghehadt heeft/ die wat milder ende lydelijcker
gheweest zijn/ dan die andere: Wie isser dā noch onder
desen gheweest/ die Godt recht ghekent ende ghedient
heeft? die op den beloofden Mesiam, sijn gheloove ende
vertrouwē ghestelt heeft? die de Afgoderye wtgheroept/
ende de Justitie recht gheadministreert heeft?

Aengaende die Roomsche Monarchie (want vande
Grieksche die seer onlancx gheduerde/ is niet veel byson-
ders alhier te schryven) heeft die niet in Iulio Cæsare, mit
onderdruckinghe vander vryheyt zijns Vaderlants aen-
ghevanghen? Is die oock niet met tyrannie ende moort
onderhouden ē ghecontinueert gheweest? Ende de wy-
le dat altijt nae eenen boosen keyser / noch een argher ghe-
succedeert heeft/ so heeft het die oude Romeynsche Vrau-
we recht voor ghehadt/ die Iupiter om dat lanck levē van-
den wreeden Tyrant Nero ghebeden heeft/ op datter niet
een ander succedeerde ē naevolghde / die noch wreeder
ē booser waere. Het is wel waer/ dat Godt sich over
syne arme Christenheyt ontfermende/ eyndelijc dē Godt-
salighē Constantinum Magnum, ontrent het Jaer 315. ver-
weckt heeft / welcke overwonnen hebbende / die Tyran-
nen Maxentium ende Licinium, die kercke Godes wat
ghevoordert heeft/ ghelijck ooc nae hem Constantius, Va-
lentinianus, Gratianus, Theodosius, Arcadius ende Honorius
ghedaen hebben/ maer hoe cleyne is dat ghetal der vro-
men Monarchen ende keyserē gheweest/ onder die 178.
Roomsche keyseren / die duslanghe gheregiert hebben?
Wat heeft de kercke Godes onder dese Monarchie moe-
ten lyden? Het is ooc openbaer dat die Republicque vā
Rome / soo langhe die Aristocratie vermenghelt mit die

Democratie / dat is / die ordentlijcke / Adelijcke en Borgherlijcke regieringhe gheduert heeft / in allen dinghen voorspoedich gheweest ende toeghenomen heeft / maer so haest die Monarchie inghedronghen / ende mit ghewelt ingheboert wierdt / so heeft die Republicque afghenomen / so alle Historien dat eendrachtelijck betuyghen.

Die Aristocratie ofte regieringhe des Edeldoms alleyne aengaende / het is openbaer / dat Solon ende Lycurgus, seer wyse ende gheleerde Mannen / dese forme vã regieringhe / als die alder bequaemste / by die van Lacedemonien ingheboert hebben. Demosthenes ende Cicero, hebben dese forme bouen alle andere regieringhẽ gheprezen / want die rechte / waere en mit der daet oude Edel-mannen / wesende rechte Liefhebbers ende beschermers vander vryhept des Vaderlandts / hebbẽ eerlijcke feyten ghedaen / so bouen vandẽ vromen Thrasybulo ghesept is / en soo die Historien van Lucio Iunio Bruto, die Tarquinium Superbum (welcke Lucretiam veracht hadde) omghebracht heeft. Item van Dion tot Syracusa, van Vlysse, Themistocle, Marco lepido, van Scipione Affricano, Cassio, en meer dergheliicke rechten Edelen Helden betuyghen: Maer het is te beclaghen / dat het ghetal sulcker Edel-luyden ende Liefhebbers des Vaderlants / ende syner vryhedẽ / so cleyne gheworden is / ende dat sy / die een sulc dapper genereus herte hebben / door ander vermeynde Edelen / in haer goet voornemen ghehindert werden / dat oock so weynich ionghe edel kinderen / also opghetoghen werden / dat sy om landt ende lieden te regieren / bequaem bevonden werden / so die experientie (welck Godt moet gheclaeght zijn) meer dan ghenoech daghelijcx betuyght. Want wat hebben sy in desen elendighen staet des Vaderlants / den seluen te goede / in dese lestste 25. Jaren doch wtghericht? Het is oock wt sommighe exempelen / noch op den dach van hedent openbaer / dat die Aristocratie / ende regieringhe des Edeldoms alleyne / niet sonder tyrannie ende onderdruckinghe der Borgheren toegaet /

daer

daer van niet noodich is breeder te discoureren.

Of nu wel gheen forme van regieringhe/ ter weerelt zijn can/ ofte sy en heeft haer beswaeringhen/ ende can oock misbruyct werdẽ/ so is doch openbaer/ datter gheẽ bequamer noch bestendigher forme van regieringhe in desen letsten boosen tyden/ can bedacht noch aenghestelt werden/ dan die Aristocratie vermenghelt/ mit der Democratie/ dat is/ die regieringhe der besten Edel-lieden ende der verstandichstẽ Borgherẽ/ in de welcke die gheschickste ende bequaemste inwoonders ende Borghers/ mit ghewissen conditien/ ende voor eenen tijt/ totter regieringhe vanden haren mitborgheren vercoren werden/ de welcke haren vercorenen Overheeren/ brywillich ghehoorsaem ende ghetrouwe zijn/ behoudende die macht eñ bryhept/ om die ghene die int regiment onbequame ghevonden werden/ oft hem in die regieringhe anders draghen/ dan het behoort/ wederom af te stellen/ ende daer in nae het behooren te voorsien.

Ende sulcke regieringhe hebbẽ de Zwitsers/ dat iock der Tyrannen verworpẽ hebbende/ louelijck aenghestelt/ ende eerlijck dus langhe bewaert. Eñ het is openbaer/ dat ons Vaderlandt/ t'welcke duysentmael zwaerlijcker door die Spaengnaerts is ghetyranniseert gheweest/ dã die Zwitsers oyt waeren/ ende nu nieulijck die moorderissche ende verraderissche ontrauwe vande Fransoysen bevonden hebbende/ veel meer cause/ oock veel beter bequaemhept ende gheleghenthept heeft/ om sulcke ofte een dergheliicke regieringhe aen te stellen/ dã die in Zwitserlandt oyt daertoe ghehadt hebben.

Wat bequaemhept ende gheleghenthept dat onse Nederlanden hebben/ om een sulcke fyne regieringhe aen te stellen/ wat middelen ende sterckten dat daer oock zijn/ dit hebbẽ Duc d'Alue/ Requessens/ Don Jan d'Austria/ ende de Prince vã Parma/ dus langhe wel ervaren. Dat

onse Lantluyden oock handen ende voeten hebben/ betuyghen niet alleyn die Chronijcken/ maer in Hollandt ende Zeelandt heeftmen dat wel ghesien/ ende men soude sulcker exempelen meer ghehadt hebben/ hadtmē ons volck willen inde wapenen oeffenen ende ghebruycken/ ende niet veel lieuer vremden daertoe gheroepen/ op dat onse inghesetenen haere sterckheyt eñ cracht niet weten/ maer altijt die melckende Koeye blyuen soudē. Die van Andtwerpen hebben (daer van Godt eeuwighe eere alleyn moet ghegheuen werden) mit der daet nieulijc wel bewesen/ dat sy oock Mannē zijn/ als het die noot heyschet/ twelck andere oock desghelijcx wel doen souden/ waert dat sy recht gheoeffent ende aenghevoert/ eñ daer in niet ghehindert ende belet en waerē. Daerom mach hem de Auctheur des Dialogi, daer Ernestus eñ Immanuel tsamen sprekende inghevoert werden/ wel schamen/ daer hy alle inwoonders ons Vaderlants also verachtet/ of sy alle dronckaerts/ suppers ende ghierichaerts warē/ ende datter niet een redelijck dapper Man en waere. Syne Lantslieden die Fransoysen/ sullē hem dat wederspel wel betuyghen. Het waere den seluen Auctheur beter/ dat hy zijn tonghe ende penne (die hy dus langhe om ghelt verhuert iae vercocht heeft) beter ghebruyct hadde/ maer hy sal zijn oordeel draghen.

Het waere nu dan eens tijt/ dat wy niet meer mit vremde ooren ende ooghen saghen/ eñ hoorden/ eñ mit vremde handen ons beschermden/ maer dat wy selue/ ons ooren ende ooghen open deden/ ende ons eyghen handen ende volck/ tot onser verlossinghe ende bescherminghe/ midts de Vaderlijcke hulpe Godts/ oock eenmael ghebruyckten. Want wat manghelt ons/ hebben wy niet also fyne stercke Mannē/ om dat Corcelet eñ die Spijsse te draghen/ ander om die Busse te ghebruycken/ als andere Landē? Ouertreffen onse Landē niet ervarene Zeevaerders/ Mattelosen ende Bootsghesellen niet alle andere Landē? wy hebben veel te langhe die Raets-Heerē

ghe-

ghehoort/ die haeren raedt wt Marciouelli ghesoghẽ hebbende/ ende alles mit vremdt Crijchsvolck hebbẽ willen wtrichten/ op dat wy onse sterckheyt niet wetende/ ons tot op het been souden laten scheeren ende villen. Alle die nae tyrannie ghetrachtet hebben/ die hebben sulcke proceduren eñ manieren vã Crijch te voeren ghebruyct/ maer die des Landts ende des volcks verlossinghe ende vryheyt ghesocht hebben/ die hebben den Inghesetenen des Lants/ die wapenen inde handt ghegheuen/ want die connen alder best/ voor Wijf ende Kint/ Huys/ Hof/ en goet/ iae voor haer eyghen lijf ende leuen stryden/ die de saecke selue aengaet/ beter dã die/ die om ghelts wille/ wt vremde Landen daertoe moeten beroepen eñ ghehuert werdẽ/ eñ daerom hen oor als huerlinghẽ stellen.

Wy moeten oock bedencken/ dat wy nu niet langher die middelen hebben/ om sulcke Imposten/ Licenten/ schattinghen ende ghiften/ die de schattinghen (welcke Duc d'Alue ons opghelept heeft/ al verre te bouen gaf) meer te gheuen/ ghemerckt dat die platte Landẽ/ die op deser zyden des waters ligghẽ/ gantsch verwoestet zijn/ ende dat die steden sonder neeringhe/ ende die Rentiers sonder Jaerlicksche Rentẽ in armoede zittende/ sulcke lasten niet langher draghẽ connen. So zijn oock die Gheestelijcke goederen/ daer mit men die aerme ghemeynte/ niet alleyne nu/ maer naemaels tot eeuwighen tydẽ/ wel anders ende beter hadde connen verschoonen/ schier alle alsoo ghesmolten/ datmen niet en weet/ waer die ghestouen ofte verbloghen zijn.

Daerom so wy ende onse naecommers/ niet willẽ vallen in een grouwelijcker dienstbaerheyt/ dã die Mooren opt gheweest zijn/ so moeten wy ons tsamen vereenighẽ ende verbinden/ ende ons seluen helpen/ mit die cleyne middelen/ die ons Godt/ noch ghelaten heeft. Wy hebben ons veel te langhe op die ghecroockte Rieten Egypti verlaten/ die ons/ so Esaias spreeckt/ door de handẽ ghe-

boozt ende ghesteken hebbẽ. Wt Hispanien en is gheen zekere versoeninghe/ noch wt Vrancrijck/ gheene bestendighe trauwe te verwachten. Ende hoe onse Nederlanden mit vremde Gouuerneurs vanden tijt af/ dat Vrau Margriete in Nederlandt gheregiert heeft/ ghevarẽ zijn/ hoe die vremde de beste offitien ende staten/ eñ alsoo den rijckdom des Landts becommen/ ende die beste rijckste houwelijcken ghedaen hebben/ die mitgaders oock haeren kinderen ende naecommelinghẽ/ ons nu alle dit ongheluck causeren ende toebringhẽ/ dat weten sy wel/ die een weynich tot haren Jaren ghecommen zijn/ eñ sulcke saecken gaede ghestaghen hebben.

Dies segh' ick noch een-mael/ so wy van alle dese bezwaeringhen/ Crijch ende ongheluck/ willen bevrijt/ eñ eenmael verlost werden/ wy moeten ons tsamen verbinden/ ende Godt voor ooghen hebbende/ eñ hem van herten aenroepende/ een sulcke lydelijcke regieringhe/ wt de Aristocratie ende Democratie tsamẽ ghevoeght/ aenstellen ende ons seluen helpen/ ende mans herten aennemẽ/ ofte anders/ wy/ ende onse naecommelinghẽ (so wy anders dat leuen noch ontdraghẽ connen) werden die ellendichste slauen blyuen/ die noyt ter werelt gheweest zijn.

Ist dat wy nu zulcks doen/ also eenmael tot Vtrecht/ tselue louelijck aenghevanghen was te besluyten / ende oock int werck te rechten / ende so wy daer nae by sommighe Euangelisschen Churfursten/ Fursten/ Grauẽ eñ vrye Rijcksteden in Duytschlandt/ om hulpe/ bystandt/ beschuttinghe / bescherminghe/ ende verbontenissen ootmoedelijck aensoecken: het staet eyghentlijck te verhopẽ ende te verwachtẽ/ dat wy sullen op ende aenghenomen zijn/ ende als vrye Rijcksteden/ een yder Landt / Stadt eñ plaetse (de vryheyt vande waere reyne Religie/ eñ zijn oude Priuilegiẽ behoudende) onder de beschuttinghe der voorseyde Heeren zittẽ/ woonen eñ blyuen sullẽ. Want al ist datter sommighe zijn/ die ter cause vander Religie/

ende

eñ vande Alliancien/ die sy met Hispanien ofte mit Vranckrijck hebbẽ/ mit ons gheẽ verbont noch vrientschap sullen begheeren/ so zijnder nochtans vele andere/ die ons groot/ sterck ende machtich ghenoech wesen sullen/ om ons te handthauen ende te beschermẽ/ die sulcks vã herten begheeren sullen/ ouermidts dat sy wel zien eñ verstaen/ dat sy ooc onderdruct werdẽ moetẽ/ ist dat wy/ het sy vanden Spaengnaerden/ oft vande Fransoysen/ ouerweldicht ende in slauernie ghebracht werden. Nu zijnder oock wel middelen/ dat wy by den voorseyden/ mit behoorlijcke versekeringhe ende Caution, ghelt te weghe brijnghen connen/ daer mit wy ons/ wt dese teghẽwoordighe hooghste benauthept brijnghen/ ende mit Godes hulpe verlossen connen eñ sullen/ ist dat wy eerst een goede resolutie by ons seluen nemen/ ende tsamen staen/ als een eenigher Man/ ende niet langher/ als onghebondene schichten en pylen van een ander verstropt ligghen.

Maer so yemant hier teghẽ segghen woude/ dat wy vanden Duytschen Churfursten/ Fursten ende Rijcksteden/ gheen hulpe te verwachten hebben/ wt causen/ dat wy int Jaer 1578. op den dach tot Worms/ daer die Ghedeputeerden der Churfursten/ Fursten/ Grauen eñ Rijcksteden tsamen ghecommen waeren/ ende wy haere bescherminghe begheert/ gheen troostelijcke antwoorde becommen hebben/ ende dat wy daerom/ nu noch veel weynigher vercryghen sullen: deser sal weten/ dat sulcks niet te verwonderen en is/ want het eerstelijck openbaer is/ dat sy/ die op dien tijt inden Raet van Staten/ die voornaemste warẽ/ sulcks noyt van hertẽ ghesocht noch ghemeynt hebbẽ/ daer om is dat niet meer dã eene schijnhandelinghe gheweest. Ten anderen/ soo heeftmen int Rijcke wel gheweten/ dat sommighe voorname Heeren/ mit den Hertogh van Alenchon/ ter seluer tijt in handelinghe ghestaen hebben/ ende dat daerom/ sulck soecken ende begheeren/ niet van herten ghemeynt was. Ende ten letsten/ so en waerẽ die Churfursten/ Furstẽ/ Grauen

ende

ende Rijcksteden/ vande saecke niet gheaduerteert/ eer sy haere Ghedeputeerden op den dach ghesonden hebben/ die Ghedeputeerden/ hebben gheen beuel noch instructie ghehadt/ om daer op te resoluerē/ maer moesten dat aen haer Ouerheeren refererē/ so dat behoorlijck is/ ende tot allen tyden oock int Nederlandt het ghebruyck is ghe-weest/ oftmē nu schoon dicwils het contrarie doet. Bouē dien/ so was ooc de meestendeel der Ghedeputeerdē/ der saecke contrarie en partye. Wat is dan te verwonderen/ datmen mit eenmael op sulcke wyse slechtelijck te schic-ken/ niet vercreghē heeft/ de wyle men daer nae/ noyt ee-nighen Churfursten/ Fursten/ Heeren ofte Stadt eenen slechten Brief tot dien fyne ghescreuē heeft? Maer nu zijn het ander tyden/ vele Churfurstē/ Fursten eñ Stedē/ hebben wt het ghene dat dese vijf Jaeren verloopen is/ ende hem toeghedraghen heeft/ leeren kennen ende ver-staē/ dat die onderdruckinghe des Nederlants/ dē Ouer-landt oock tot merckelijckē schaden comt/ daerom so sy/ also het ghehoort/ nu vriendelijck versocht ende ghebedē werden/ my en twijffelt niet/ of daer en sal eene sulcke ant-woorde vercreghen werden/ die onsen Vaderlanden ten goeden/ tot troost ende verlossinghe dienen sal/ daer door die aenslaghen der vyanden/ seer gheturbeert/ ghezwac-ket/ iae eyndelijck tot niet sullen ghemaeckt werdē. Wāt die meyninghe en is niet/ dat wy mit het gantsche Rijck/ handelen willen/ maer mit den naestgheseten/ eñ mit den goethertichsten/ de welcke ons int ghetal ende in macht ghenoechsaem wesen sullē/ om mit der hulpe Gods sulcks als voorseyt is te vercryghen.

Wy hebben dit tot onser schadē langhe ghenoech ghe-hoort/ die in dese Landē een nieuwe/ doch ghelimiteer-de Monarchie/ hebbē willen oprichten/ eñ bevondē dat-tet onmoghelijc/ ende daer beneffens ons hoogh schade-lijck is/ ouermits dat wy eenen Heere (hy sy wie hy wil) tot onsen Ouerheere aennemende/ den Coninck vā His-panien/ ende dat Huys van Oostenrijcke een eeuwighe

cause

cause gheuen van jalousye/ eñ volghents van eenẽ ghe-
duerighen Crijch/ ende van daghelijckſche verraderyen
eñ entrepriſen/ wanneer het ſchoon de nieuwe aenghe-
nomene Heere/ mit ons ende onſen Vaderlande/ gantſch
goet eñ ghetrouwelijc meynde. Maer ſo het de nieuwe
aenghenomene Heere/ mit ons niet goet noch oprechte-
lijc en meynt/zijn wy niet veel argher/daer aen/dan wy
opt te vooren waeren/ ghelijck het nu mit der Franſoy-
ſiſcher verraderye en moort ghebleke is? Die niet moet-
willichlijck blendt zijn willen/ behoordẽ/ wt alle het ghe-
ne datter gheſchiet ende ghevolght is/ vandẽ tijt af/ dat
wy mit den Hertogh vã Alenchon/ tot Bordeaulx ghe-
capituleert hebbẽ/ te mercken/ die correſpondentie/ ende
het goede verſtant/ dat tuſſchẽ den Paus eñ den Coninc
van Hiſpanien eñ Vranckrijck is/ den welckẽ Alenchon
(volghende de goede inſtructie/ die hẽ ſyne Moeder van-
de ionchept aen ghegheuẽ heeft) als een bequame inſtru-
ment dient/ om te volbrijnghen het ſelue/ dat ſy in harẽ
bloetdurſtighẽ raet beſloten hebbẽ. Wie en ſoude ſulcks
niet grypen eñ taſtẽ/ wt ſulcks als nieuwelicks tot Ant-
werpen gheſchiet is/ eñ in ſo vele andere ſteden/ op eenẽ
dach/ eñ eene ſtondt beſtekẽ ende aengheſtelt was? Doch
die moetwillich in haere blinthept voortvaeren willẽ/die
moeten verwachten ende draghẽ ſulcks/ als den ghenen
tot allen tydẽ toeghecõmen is/ die alle ghetrouwe waer-
ſchouwinghen eñ goeden raet veracht hebben/ namelijc
haren eyndelijcken onderganck.

Eñ of ſchoon die Conijnc van Hiſpanien/die Neder-
landen vrywillich/ eenen anderẽ Heere ſchenckẽ woude/
ende dat de ſelue mit veel eydtſweeren/ ons onſe Priuile-
gien eñ vryheden te bewaren eñ te beſchermen toeſeyde/
noch en waren wy onder eenen ſulcken Monarcha, niet
recht noch wel verſekert/ ouermidts dat wy daghelijcks
bevindẽ/ dat ſulcks ſonder ſchaemte eñ ſchande gheprac-
tiſeert wert/ dat Lyſander te ſegghẽ plach/ namelijc/ dat-
men den kinderen mit poppen eñ kinderſpel/ maer die

C Mannẽ

Mannen mit eydtsweeren bedrieghen moet/ ghelijck die Paus oock leert/ datmẽ den Ketters gheenẽ eydt te houden schuldich is / ende Marciouelli laet oock den Princen toe haeren eydt te breken/ so menichmael/ als sy dat tot onderhoudinghe hares standts/ nuttelijck ende nootsaekelijck bevinden.

Wy hebbẽ ooc te bedenckẽ/ wat die ghestadighe grootte Hof-houdinghe der grooter Heeren costet / eñ hoe vele lichter dattet ons vallen sal/ in tyden van noodẽ/ eenen Heeren voor eenẽ tijt/ tot eenen Velt-Oversten te onderhouden/ den welckẽ wy mit eeren afdanckẽ moghẽ/ als de tijt inde bestellinghe begrepẽ/ voorby is/ dan een eeuwighe Hof-houdinghe (daer wt ghemeynelijc allerley ongheregheltheyt eñ boosheyt/ onder dat ghemeyne volck ontstaet) onderhoudẽ werdẽ can. Een vrye Rijckstadt/ als Straesburg/ Norenburg/ Augspurg/ Francfort/ Lubeke/ Bremẽ ofte andere derghelijcke/ connẽ veel lichter/ eenen Fursten/ ofte Graven/ inden noot/ eenen tijt lanck statelijc onderhouden eñ vereeren / dan dat sy die eeuwighe ende gheduerighe Hof-houdinghe/ onderhoudẽ souden. So sal het oock mit ons toegaen.

Maer so yemandt segghen woude/ dat dit al waer is/ maer dat wy in desen teghenwoordighẽ standt des Vaderlants/ eenes Monarchen eñ grooten Potentaets van nooden hebben/ dien wil ick vraghẽ/ eñ bidden/ dat hy my segghe/ wat hebben ons onse groote Potentaten dus langhe goets wtgherichtet? Is onse staet eñ conditie nu niet elender ende aermer/ dã hy opt gheweest is? Eñ eenen Potentaet aen ghenomen hebbende/ hoe sullen wy des seluen als wy willen daernae quijt werdẽ? Eenen sulckẽ machtighẽ Heere ouer ons verkiesende eñ stellende / vallẽ wy niet wederom in die inconuenienten eñ swaricheden/ daer van wy hier vorẽ ghesprokẽ hebbẽ/ d'welcke voorwaer niet cleyne/ noch te verachtẽ zijn? Maer so wy ons so voorseyt is/ verbinden eñ vereenighẽ/ eerstelijc onder ons/ mit eenẽ eeuwighen

ghen Bondt/daernae ooc ons mit die Churfurstẽ/Furstẽ/ Grauen/Heerẽ ẽn steden der Duytsche Nation, die der Religie toeghedaẽ/ ẽn onsen Vaderlande niet verre noch wijt ontsetẽ/ẽn door onse onderdruckinge gheinteresseert zijn/ vereenighẽ/ so hebbẽ wy indẽ noot/ eenẽ sulckẽ Ouerheere als wy begheeren/ ende als den noot cesseert ende ophout/ connen wy desseluen mit eeren/ danck ende vriendtschap wederom quijt ende ledich werden.

Desen middel ghebruyckende/ connẽ wy allẽ onsen vyanden in haren eyghenẽ Landẽ/ lichtelijc so veel te schaffen ẽn te doen maken/ dat sy ons hier in dese Nederlanden wel sullen mit vredẽ laten. Ẽn dese bouen gheschreuẽ regieringhe/en behoorde õs Nederlanders niet nieu oft onbequaẽ te dencken/de wyle wy eerst/by eens menschẽ ghedencken/ onder eenen Monarcha ofte Hooft ghecõmen zijn/ ende dat noch tot op den dach van hedent/ die marckteeckenẽ onser ouder vryheyt/ in het tsamẽ beroepẽ ẽn beschryuẽ der Staten ẽn Leden vandẽ Landen/voorhandẽ sijn/ẽn ghebruyct werdẽ. Daer en can ooc gheen beter forme van regieringe bedacht werden/ dan dese is/ ouermits/ dat hier door/ die Magistratẽ ghedwonghẽ werdẽ/om voorsichtelijc ẽn wyselijck/ mit bescheydenheyt te regierẽ/ anders werdẽ sy mit schandẽ afghesettet. Hier door werdẽ ooc die onderdanen veroorsaect ẽn beweeght/ om hare Ouerhedẽ lief te hebbẽ/ te eeren ẽn ghehoorsaẽ te wesẽ/de wyle sy gheẽ ander Ouerheyt en hebbẽ/dan euen/ die/ die sy selue vercorẽ ẽn gehoorsaemheyt belooft ẽn ghesworen hebben. Dese regieringhe is gheen oproerissche onordentlijcke Ataxia ofte confusie/so die pluymstrijckers der Tyrannẽ/ die te noemen pleghen/ maer een rechte Isonomia, so die Grieckẽ die noemẽ/dat is/ een ghelijcheyt des rechts/om dat in een sulcke regieringe/ sonder verkeerde ionste ofte aensiẽ der persoonẽ/ dat Recht ende die Justitie/ eenen yeghelijcken ghelijckelijc mit ghedeelt wert. Ẽn in allen vryen Rijckstedẽ vã Duytschlant/ is schier euen een sulcke forme ẽn maniere vã regieringhe/ daer nae wy ons wel reguleren connẽ/so veel als die Priui-

 legien

legien eñ oude vryhedẽ / vã een yeghelijc Landt eñ Stadt/ dat lydẽ moghẽ/ eñ connẽ doch dies niet teghẽstaende/ tsamen in een corpus vereenicht eñ verbondẽ zijnde/ dẽ gemeynen vyandt/ die dẽ eenen ofte dẽ anderẽ beschadigẽ eñ aengrypen woude/ eendrachtelijc tot ghemeynẽ costẽ eñ lasten wederstaẽ/ eñ dẽ aenghevochtenẽ Bondtghenootẽ ontsettẽ eñ verlossen/ so dat ooc tot Vtrecht bedacht eñ beslotẽ was.

Aengaende de Calumnia/ eñ valsche beschuldinghe der Tyrannen/ eñ haere pluymstrijckers/ die daer voorgheuen dat alle die een sulcke regieringhe begheeren aen te richtẽ/ vyanden zijn vandẽ Edeldom/ eñ den seluẽ begheerẽ wt te roepen (welcke valsche beschuldinghe/ sommighe daertoe gheaposteert zijnde/ door Arthois eñ Henegouwe/ iae door het gantsche Landt/ om die tyrannie te continuerẽ/ wtghebreydet eñ ghesaeyt hebbẽ) die is so ongheghrondt/ datse niet verantwoordens weert is. De Zwitsers hebbẽ die ghesla- ghen eñ wtgheroept/ die haere vyanden eñ verraders gheweest zijn/ die de Tyrannẽ gheholpẽ eñ ghestercket hebbẽ/ sonder aensien der persoonẽ/ oft sy edel oft onedel/ Gheestelijck oft Weerlijck/ rijck oft aerm/ Borgher oft Boersman gheweest zijn/ wie can hem daerin onrecht gheuen? Waer gheschieter eenen slacht/ daer een yeghelijc/ sonder aensien der persoonẽ/ synẽ vyandt niet en soeckt te slaen eñ te crencken? Daerõ heeft dese calumnie gheenẽ grondt/ ghemerct/ dat die goede eñ vrome Edel-lieden aldaer/ die het mit haer eyghen Vaderlandt ghetrouwelijc ghehoudẽ hebben/ niet alleyne noch ter tijt daer in vryheyt/ ende in het ghebruyck van haere goederẽ wonen eñ leuen / maer ooc lief eñ weert zijn/ eñ in hooghẽ eeren ghehoudẽ werdẽ. Sijn die te misprysen/ die nieuwelijcks tot Antwerpẽ/ sonder aensien van edelen ofte onedelẽ / die Fransoysen ghesllaghẽ hebben/ die hen verclaert haddẽ/ vyandẽ van Godes Woort/ eñ vande vryheyt eñ welvaert der stadt/ iae moorders der Borgherẽ van Vrauwẽ eñ Kinderẽ / eñ roouers van haere goederen? dat sal gheen redelijck mensche segghẽ/ want also de rechte waere Edel-lieden / die de daet mit dẽ name hebbẽ / niet en

connẽ

connen in eenen Lande eñ Stadt te veel zijn/also der Edellieden/die niet dā den blootē name hebbē/ eñ onder dē tytel des Edeldoms/niet anders dan tyrannie eñ roouerie soecken/en connē in Landē eñ Stedē niet te weynich zijn. Ja woude Godt datter int Landt niet eenen sulckē waere/ het en soude niet te argher toegaen/ eñ alle die recht ende inder waerheyt edel zijn/ sullē tselue mit my wenschē eñ begheeren. Woude Godt dat alle ghenoemde Edelē/die dē Prince van Parma helpen/ Gods Woort ende des Vaderlants vryheyt onderdruckē/ euen dē loon ontfanghē haddē/ dien de Edele verraders eñ moorders tot Antwerpē ontfanghē hebben. De rechte Edelē zijn dobbel eere weerdt/eñ woude Godt/dat wy in ons Vaderlant sulcker Edel-liedē thiene voor eenen hadden/so stonden onse zaken veel beter/dan sy nu staen. Eñ alsomen vandē Edeldom mit onderscheet spreken moet/euen so moetmen oock van Aduocaten ende Rechtsgheleerdē/mit onderscheet handelen/die vrome/die dat recht verclaren eñ voorstaen/ eñ gheē quade cause soecken goet te maken/maer den Tyrannen wederspreken/die zijn te prysen/ghelijc Papinianus dede/de welcke tot dē Keyser Caracalla sprack/die daer gheboot ende beual/dat hy die moort zijns broeders Getæ (so Herodianus schrijft) by den Raet te Rome verbloemē eñ ontschuldighē soude: Parricidium (sprack Papinianus) dat is een sulcke broeders moort/ werdt lichtelijcker beganghen/ dan ontschuldighet/ ofte verandtwoort/ ende woude sulcks niet doen/ daerom hem oock Caracalla heeft laten ombrijnghen.

Alsulcke Rechtgheleerde/ die dat Recht ghetrauwelijc verclarē/wtlegghē eñ voorstaē/eñ dat onrecht straffen/zijn in een wel aenghestelde Republicque/niet alleenelijck goet ende profytelijc/maer ooc om zware twistighe eñ donckere differenten ende misverstanden te slechten ende te eyndighen/ hooghelijck van nooden.

So nu eene sulcke forme van regieringhe aenghestelt wierde/ghelijck voor verhaelt is/ so waere te verhopē/ dat

die Prouincien/die door de ambitie van sommighẽ/vã ons ghealieneert eñ afghescheyden zijn (so sy die oorsaecken te kennen gheuen/ in eenen Brief ghedruckt den 11. Augusti 1578.) hen wederom mochten mit ons verbinden eñ vereenighen/ om den ghemeynen vyandt wederstandt te doene/ eñ de vryheyt des ghemeynen Vaderlandts te beschermen eñ voor te staen/ te meer dat sy dus langhe wel bevonden hebbẽ/ dat sy oock in die hooghste aermoede ghecommen zijn/ ende noch meer commeu moeten/ wt dien dat sy volghende die particuliere passien ende affectien van sommighẽ/ dẽ Spaengnaert so diepe hebbẽ laten in-nestelen. Sy hebbẽ ooc by sommighe exempelẽ wel gheleert/ wat sy vandẽ Spaengnaerden te verwachten hebbẽ/ so sy wederom de ouerhandt cryghen/ende meesters des Landts werden. Eñ al ist/ dat het exercitie vande waere Religie/ noch ter tijt in die ghealieneerde Prouincien niet bequaemelijck can ingheuoert werden/ so verre sy alleyne de vryheyt der conscientien toelaten willen/ ende dulden/ dat de ghene die anders ende beter gheuoelen/ mit haere goede gheleghentheyt/ met Lijf ende goet elders vertrecken moghen/ so conde men mit hen wel een Verbondt eñ Borgherlijcke vereeninghe oprichtẽ/ ende dat mit goeder conscientie/ tot des ghemeynen Vaderlandts bescherminghe/ verwachtende also/ dat hen Godt die ooghẽ sal openen/ ende hem die kennisse zijns Woordts gheuen/ so hy anderẽ Prouincien ghenadelijck ghedaen heeft. Want euen dit selue gheschiet noch daghelicks in Duytschlandt/ ende in Zwitserlandt/ ende die voorseyde Prouincien/ hebben euen het selue/ inde Pacificatie tot Ghendt opgherichtet/ bewillighet/ daerom sy int ghene dat voorsept is/ hen niet te bezwaren hebben.

Jck verhope dat vele verstãdighe ghetrauwe Liefhebbers des Vaderlandts/ dit aduijs niet quaet noch onbequaem sullen vindẽ/ alleynlijck twee soorten van menschẽ sullen dit teghenspreken/ die eerste zijn/ die/ welcke voormaels/ door die tyrannie des Paus ende door die Spaensche Jnquisitie/ ouer lijf ende goet macht ghehadt hebben/

ben/ ende alſo tot hoogheyt ende rijckdom ghecommen waren/ die hen nu wat vernedert vinden. Maer ick hope dat de clachten der ſulcker/ weynich ghehoors hebben ſullen. Die ander zijn/ alle die/ welcke hen als Patriotten ende als de Religie toeghedaen zijnde/ aen ſtellende/ de beſte offitien ende ſtaten vercreghen hebben/ en die Finantien alſo regieren/ dat ſy wt aermoede in corten Jaren tot grooten rijckdommen ghecommen zijn/ daer van ſy ontſettet weſen moeten/ ſoude het anders mit den Vaderlande recht toegaen. Maer ſullen wy ſo blindt ende onverſtandich zijn en altijt blyuen/ dat wy om ettelijcke pluymſtrijckers der grooten/ die anders niet/ dan haer eyghen proffijt ſoecken/ ende hem mit ghemeyne ghelt rijck ende machtich make/ ſomen ziet/ ons ende onſe naercommers/ inder eeuwicheyt laten verderuen? Het en ſal mit de Vaderlande niet eer recht noch wel gaen/ niet voor dat wy/ ſo bouen gheſeyt is/ ons eyghen volck bruycken/ ende die tot Crijchſlieden make/ ende dat een yedere Stadt en Landt/ zijn eyghen gheldt ontfanghe/ ende oock wtgheue ende betale/ alſo een yeghelic ſal ghetaxeert zijn/ aen ſulc Crijchſvolck/ ende tot ſulcken vſagie ende ghebruycke/ als eenen yeghelijcken by ghemeyne aduyſe ſal verordonneert werden. Maer om dat ick achte dat een yeghelijck dit wel merckt ende verſtaet/ ſo houde ick onnoodich/ hier va breeder vermaen te doen.

Men conde noch veel meer ſchryuen/ om deſen raet en meeninghe te amplificeren/ te verclaeren ende te beueſtighen/ maer ick houde/ dat wt ſulcks als voorſeyt is/ alle ghetrauwe Liefhebbers va Gods Woordt/ ende des Vaderlants welvaert ende vryheyt/ wel mercken en verſtaen connen/ datter tot deſen tyde/ om die cauſen vooren verhaelt/ gheen beter/ beſtendigher noch bequaemer forme va regieringhe/ ghevonden werden can/ om ons Vaderlant/ wt deſen iammerlijcken ſtaet/ tot vreden ende tot den ouden welſtandt te brijnghe/ dan die voorſeyde vermenghde regieringhe/ wt die Ariſtocratie ende Democratie tſamen ghe-

gheuoeght/ ghelijc die inden vrye Rijckstedē/ eñ in Zwitserlandt aenghestelt is / soo oock de selue tot Vtrecht beworpen was / iae so die van ouden tyden/ in die Nederlanden altijt gheweest is/ also die ouerghebleuē reliquien vande conuocatie der Staten / ende dat hooren/ vanden aduysen der breede Raeden / Wijckmeesters / Dekenen/ Gulden/ Schutteryen ende Neeringhen/ dat wel bewysen. Soo wy daer en bouen / die alliancie soecken mit sommighen vromen Duytschen Churfursten / Fursten/ Grauen / Heeren ende vrye Rijcksteden / die wy ontwyfelijck door Godts ghenaede vinden ende vercryghē sullen/ soo staet te verhopē / dat Godt ons de ghenaede bewysen eñ thoonen sal/ die ons vā nooden is/ om het Landt/ van so veel vyanden te verlossen/ die ghealieneerde wederom tot der eenicheyt te beweghen/ ende also dat Landt tot synen ouden welstandt te brijnghen/ tot Godes eere/ verdoorderinghe zijns salichmakende Woordts / ende onse ende onser naercommelinghen eeuwighe ende tydelijcke welvaert.

Syrach. Cap. 32.

Een vernuftich Man en veracht goeden raet niet / maer een wildt ende hooueerdich mensche / en vreest hem niet wat hy oock ghedaen heeft. Doet niet sonder raedt / so en berouwet v niet nae der daet.

20